

ד באלול תשפ"ב, 31.8.2022

גיליון מס' 816

פרשת שופטים

בשנה התמימות

מאת אהרון סנדון, בארות יצחק

לקבלת דף פרשת שבוע בווצאפ (קבוצה שקטה) – לחצו [כאן](#)

"בא וראה כמה כח וגודל מעלות המדות, שלא נשתבחו הצדיקים והנביאים בתורה כגון נח ואברהם ויעקב וזולתם בתארי החכמה התבונה והדעת, כי אם בתארי המדות. נאמר בנח (בראשית ו) איש צדיק תמים היה, ונאמר באברהם (שם יז) והיה תמים, וביעקב (שם כה) איש תם"

ציטוט זה בו בחרתי לפתוח, לקוח מפירושו של רבנו בחיי לפרשת יתרו, בה מונה חותן משה את המעלות הנדרשות מהשופטים אשר יתמנו תחתיו. הוא שם את האצבע על כך שהשופטים לא נבחרו מתוך כשרונם השיפוטי-שכלי אלא דווקא בדגש על המידות, וניכר כי אזכורי הפסוקים אותם הוא נותן על האבות, נוגעים דווקא במידת התמימות.

בפרשתנו אנו נתקלים בפסוק – "תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱ-לֹהֶיךָ" (יח,יג). פסוק זה אמנם מגיע כאקורד סיום לפרשייה המפרטת סוגי עבודות זרות שאנו מצווים להימנע מהם, אך ראוי גם לדורשו בפני עצמו, ואולי לא סתם הוא נמצא בליבה של פרשת שופטים כולה. בעולם בו אנו חיים כיום, בשפע הידע הזורם אלינו מכל כיוון, בשיתופיות מתמדת של כל דבר, להגיד על מישהו שהוא תמים יכול להיתפס כמילת גנאי. אם אדם יושב במעגל חברתי ופתאום עולה סוגיה חמה שכרגע רצה ברשתות והוא לא מעודכן, הוא כנראה ירגיש אי נוחות מסוימת. אחד כזה מצטייר לנו כמנותק, כמרחף.

הרמב"ם בפרק ב' במורה נבוכים מביא שאלה שנשאל – נראה מפורטו של מקרא, שבחטאו של אדם הראשון באוכלו מעץ הדעת טוב ורע, האדם בעצם עשה התקדמות. מיצור כשאר בעלי החיים - בלי שכל והבחנה בין טוב לרע, הוא הפך ליצור 'משוכלל' יותר בעל יכולת שכלית והבחנה. המהר"ל (נתיב התמימות, נתיבות עולם) בהתייחסו לשאלה זו מסביר כי הנחש, שמסמל את הערמה, הדחיפה לדעת ולהשכל, הביא בפיתויו את האדם למוות. אם נתבונן במילה "תם" נראה שהיפוכה הוא "מת" ועל יעקב אבינו שהיה "איש תם" אומרים חז"ל: "שיעקב אבינו לא מת".

לאור כל זאת, מה היא התמימות אותה מְרַפֵּז רבנו בחיי על האבות, מה היא התמימות עליה אנחנו מצווים ורוצים לשאוף, ומה טיב הקשר בין תמימות לחיים? התמימות היא היכולת לחיות את חיינו באופן בריא, לפני השיקולים השכליים שמבלבלים אותנו. לדוגמה, אדם שיראה מישהו מתמוטט לנגד עיניו ויתחיל לתהות בשכלו: "האם נכון לסייע לו או לא?", אדם כזה חוטא בנפשו. אינסטינקט החיים הפשוט שלנו אמור להיות קפיצה מיידית לעזרה, עוד לפני שהשכל מתערר בספקותיו. באופן תמים ברור לנו שקופצים לעזרה ואין מקום להטלת הספק השכלי.

דוגמה נוספת מעולם הנישואין. איש ואישה שהחליטו לבוא בברית הנישואין ומידי כמה זמן יעלו את הספק: "אולי זו לא היא?", "אבל יש עוד הרבה אפשרויות חוץ ממנו?!", לא יוכלו לחיות ולהתקדם. הספקנות השכלית תאכל את החיים הזוגיים שלהם. תמימות זו בחירה, זו החלטה נחושה שאני לא רוצה להפעיל את השכל במרחב מסוים. הידיעה הברורה שיש מרחב שבו אני לא רוצה להטיל ספק.

צד נוסף של התמימות הוא ביכולת להסתייג מהחשיפה למידע מיותר, מידע שאנחנו לא באמת רוצים להיחשף אליו, אבל לפעמים קשה לנו להימנע ממנו, לעצור את הדחף לדעת. כמה פעמים בחיים קרה לכל אחד מאיתנו, ששמענו משהו, ראינו דבר מה, והצטערנו מיד אחר כך בעומק לבנו שנחשפנו אליו.

הידיעה הברורה שיש דברים שאני לא רוצה לדעת מאפשרת לי להדוף מי שרוצה לדבר לידי לשון הרע, גם אם הוא מאוד רוצה לספר לי. אני לא מעוניין לשמוע, פשוט לא. אפשר לפרש זאת כתמימות כי אולי המידע מספר על מישהו שבאמת עשה משהו רע, והנה אתה תמים, מנותק מהמציאות... אבל כולנו יודעים מה קורה כששומעים לשון הרע על מישהו שהיתה לך תחושת קרבה עצומה אליו? משהו שם נסדק, אפילו שבריר של סדק, שיכול לזרות רעידת אדמה שלמה.

כשאני שומע שוב ושוב חדשות ונחשף לידיעה מזעזעת כזאת ולידיעה שערורייתית אחרת, מה קורה אצלי בנפש? האם יש לה סיכוי להחזיק מבט על החיים כמקום טוב, עם סיכוי כלשהו, או שלאט-לאט המשקפיים שלי עשויות להיסדק, והמציאות תשתקף לי דרכם כשבורה?

"תמים תהיה עם ה' א-להיך" (שם) - 'עם' א-לוהיך. לא 'ליד'. זה אחד וזה ביחד.

ובניחוח קיומי בין הפרשה לזמן – **"שִׁפְטִים וְשִׁטְרִים תִּתֶּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ" (טז, יח)** – שופטים נציב בשערינו שיוודאו שהשכל מקבל את מקומו הראוי ואיננו מחבל וקוצץ את כנפי החיים, ושוטרים נמנה שידאגו לסנן מה ראוי שיכנס בקרב שערי נפשנו ועל מה עדיף, לפחות הפעם, לוותר.

לא אתאפק מלומר שאמנם הציוויליזציה הלכה וחדרה גם ליישובי התנועה, אך משהו מהתמימות של העבר נשאר, והתום הילדותי שגדל על אדני משקי הקיבוץ הדתי מותיר עוד סיכוי אמיתי לאהבה. שנזכה לחודש של רחמים תשובה ואהבה.

אהרן סעדון, נשוי לרות ואב לחמישה. דור שלישי למייסדי בארות יצחק, לקראת השלמת תהליך קליטה בקיבוץ. סמונ"ל עמותת ישיבת רמת גן.

כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש להירשם בקישור: <https://forms.gle/bzbZhmBafTeQLY3k6> תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il